

ХАҢЫЛ 1951 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Сүгүрүйн туран ааттыбыт

**ЗАХАРОВА ВЕРА
КИРИЛЛОВНА**

(1921 сс.)

Өлүкүмз оройуонутар төрөөбүтэ, Чурапчы оскулатыгар үөрөөбүтэ, аҕа Кылаанак нэһилиэгин кыһыга.

1944 с. атырдьах ыйын 24 күнүгэр пилот дуоһунаһынан сэримлэхэр фронтка барар буолбута.

141-с авиалолкара 1-кы Белорусский фронтига, У-2 самолёт пилота буолбута. 1965 сыллаахха немецкэй фашизмга Кыайылы 20 сылыннан саха кыһа, летчик Вера Захарова Аҕа дойду сэримин 1-кы степенэ орденнанын наҕараадалааһыта.

**КРИВОШАПКИН РОМАН
ХРИСТОФОРОВИЧ**

(1915—1986 сс.)

Болото нэһилиэгиттэн төрүүтэх. Старший лейтенант, партия чилинэ. Чурапчыгаар педучилищени бүтэрбитэ. Ардакны-Согоруу фронтка рота политругунан ананан барбыта. 1944 с. муус устарга Кушка куорат элиометнай, Ашхабадда пехотнай училищелары бүтэрэн баран 1-кы Украинский фронтка 3-с гвард армия 76-с стрелковай кортуһун с/п стрелковай рота командиринан ананан төһөбүтэ.

Старший лейтенант сэрим хомууттар түөрт төсүл баһырбыта.

Сэрим кэнииттэн учууталынан, советской-партийнай үлэлэргэ Чурапчы, Амма, Алайыаха оройуоннарыгар үлэлээбитэ.

Роман Христофорович Аҕа дойду сэримин 1-кы, 2-с степеннэх орденнар кавалердара. Эһэлэх кэмгэ таһаарылаах үлэтин иһин Октябрьскэй революцион орденнанын 1981 с. наҕараадалааһыта. Республика нуруотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Чурапчы оройуонун Бочуоттаах гражданина. 1986 с. калдыан албута.

УЛУУ ТРЕНЕР ААТЫГАР СҮГҮРҮЙЭН

Муус устар ыйга Дмитрий Петрович Коркин аатын сүтэр Чурапчыгаар республиканскэй-спортивнай орто-интернат оскуола базатыгар "Коркинский аарылар" региональной научнай-практической конференция буолан ааста.

Конференция аһылыгыгар оскуола үөрөнөөччилэрэ улуу тренер олоһун, үлэтин-хамнаһын, оскуола ситиһиллэрин туһунан сибээһин билиһиннэрдилэр. Эбэрдэ тылы оскуола директора Н.Н.Гуляев, улуустаагы үөрэх управлениетын научнай-методическэй отделын начальнига В.Е.Макарова, улуу тренер олоһун, сүдү үлэтин чинчийээччи, педагогическэй наука кандидата П.И.Кривошапкин, Дмитрий Петрович биир бастыг илтилээччигэ, 1969 сыллаахха Америка Холбохустаах Штаттарыгар ыгтылыбыт орлорго Аан дойду первенствотын боруонса призера С.П.Макаров эттилэр. Дмитрий Петрович дьарактары күүрдөрөр кинилэр кадрдара дьон болгоһотун тартылар.

Сэттэ сенидиан барыта 129 чинчийээччи, олоһо истэригэр 33 учуутал уонна тренер кытыннылар. Байлэрин үлэлэрин күүрдөрө Чурапчы, Уус-Алдан улуустарыттан, Дьокуускай куораттан ороһор кэлбиттэр. Д.П. Коркин - улуу тренер, педагог, илтилээччи, "Көңүл тустуу: бэрэһээ, бүтүн, сарсын" секцияларга 19 дакылааты илтибит. "Улуу тренер өйө-санаата" үлэтин Андрей Петриков (7-с кылаас, ЧРОСИО) кыайылаарынан буолла. 6-с кылаас үөрөнөөччигэ Кривошапкин Петья "Олимпиадага айаан" дигэн улуу тренер олоһун күүрдөрөр олус интэриһинэй ооньууку толкуйдаан, иккис буолла, үһүс бириһистээх миэстэргэ Уус-Алдан Мындаабеттэн Гоголев Сени буолла. Онтон Павлов Айаал "Улуу тренер тренажердарын суолтата" дигэн дакылаатынан биһирэбил бириһин ылан, үөрдэ-көттө.

"Көңүл тустуу: бэрэһээ, бүтүн, сарсын" секцияга 9-с кылаас үөрөнөөччигэ Захаров Саша "Өр духуобунай, өй-санаа өтүүн сайдыытыгар тренер оруула" дигэн олус интэриһинэй дакылааты оҕордо, бастагы миэстэни ылла. Айылы Адамова "Эдэр спортсменнары патриотическэй иттигэ Д.П. Коркин аатынан спортивнай Албан аат музейын суолтата" дакылаата иккис буолла, 7-с кылаас үөрөнөөччигэ, эдэр тустуук Родикон Сысолитин Куоркун оскуолатын

бастагы ыһуһун туһунан дакылаатын III-с степеннээх дипломунан наҕараадалааһына. Онтон улуу тренер сораатига К.С. Постников сизэ, 11-с кылаас үөрөнөөччигэ Айаал Дьячковскэй "Улуу тренер ыһыатынан үлэтин биһирэбил бириһин ылла.

Кыайылаахтардьаан манна сэргэ "Спортмен-учууталлар" секцияга - ЧФКСИ студена Дмитрий Савинов, "Физкультура уонна спорт - чөл олох кэрэһиттэргэ" секцияга - Настя Андросова (10-с кылаас, ЧРОСИО), "Доруобай өр - наҕра инниги кэскил" секцияга - Попова Манна (10-с кылаас, ЧРОСИО) буолтулар. Учууталлар семинарыгар Бахсы орто оскуолатын физкультурага учуутала Солдатов Ярослав Петрович уонна Д.П. Коркин аатынан ЧРОСИО математикага учуутала Мария Николаевна Ноговицына буолан, улуу тренер мэтириэттээх кубоктарынан наҕараадалааһылар.

Конференция чэрчигин ыһылыгыт Д.П. Коркин олоһун, үлэтин туһунан спортивнай элсторионара, сэрэи-иллэбигин курдук, эдэр тустууттар кыайыны ситтиһилэр. Бастагы миэстэни 11-с кылаас үөрөнөөччигэ Спесцов Гена ылла, иккис, үһүс миэстэргэ Олимпиадскэй эрэллэри баһамнар учууһу илтилээччилэрэ Степан Сороков, Саша Рассадин таарыстылар.

Түмүккэ "төгүрүк остуол" тула санаа атастаһыла ыһылыһына, улуустар, оскуолалар бэрэстэбиллэлэргэ бу конференция иннаастагы торуһаастылар, баҕа санааларын эттилэр.

Т.Н. ДЯЧКОВСКАЯ,

оскуола директорун научнай-экспериментальнай үлэргэ солбуйааччы

"Манчаары ооньууларыгар" бэлэмнэнии

ТУТУУЛАР КЭМИГЭР БҮТҮӨХТЭРЭ

Биллэрин курдук, 2013 с. буолуохтаах "Манчаары ооньууларынан" сибээстээн улуустууттар үгүс тутуу барыахтаах Олортон биһирдэстэринэн Олимпиадскэй чемпион П.П.Пилигин аатынан Диригинэри спортивнай саала уонна Хадаар бөлүөлэргэ 120 миэстэлээх таас оскуола буолаллар. Тутуу хайдах баран иһэрин билжэ-көрсө муус устар 30 күнүгэр улуус кэнииттэн делегация бара сырытта.

Диригинэри тутууну Дьокуускайдаагы "Объект +" тэриптэ сүрүнүгүр. Салайааччы - Егор Иппатев. Онтон маастарынан Егор Еремеев үлэһит. Биригээдэни Тал-жөкостантан сылдыар Махматко Ибодов салайар. Биллэгини турутуунан 12 күүһү үлэһити-хамсыы сылдыар. Улууска тутуулары сүрүннөөччи Афанасий Кириллин үлэһит, матырыйалларыннан хааччылыһыларын ыһыталаста. Улуустаагы үлэ харыстабылын кылаабынай специалистка Семен Никитин үлэ режиссирин интэриһиргээтэ, онтон Чурапчыгаар "Роспотребнадзор" начальнига Туһаара Порфирина үлэһиттэр доруобуйаларын, олоһор сирдэрин турутуун көрдө-иһиэтэ. Күүһү үлэһиттэр олоһор сирдэргэ ыһылааһын, күүрдэрин бэлэттээтэ уонна хомуһарга, ыраастанарга эттэ. Ону таһынан сорох үлэһиттэр медицинскэй ыспыраапталара ситтэтэ суоһун ыйда. Нэһилиэк депутата Дмитрий Дьячковскэй итэргэһи-быһаһы көннөрөрү хонтуруолта ылла. Манна дартан эттэххэ, үлэһиттэр Дмитрий Дмитриевичи хайгыыллар, өрүү көмөлөһөрүн кэпсэтиһэр.

Салгыы делегация Хадаар нэһилээгэр айаннаата. Манна баһылык Семен Яковлев уонна "Манчаары ооньуулары" спартакиада ыстаабын салайааччыта Елена Кириллова кэлдилэр. Нэһилиэк специалистара кыттылаах дьаһалтара мунньах буолла. Баһылык Василий Давыдов үлэ-хамнас туһунан иһитиннэрдэ. Хадаар оскуолатын быйыл төрүттээһингэ 95 сыла буолуохтаах. Онон сана тутуу быйыл үгүс дьылын көрсө үлэһит күүһүгэр былаанналар. Биллэни 40-ча күүһү биригээдэргэ үлэһити сылдыар. 20-чэ күн иһигэр үлэһиттэр нээк эттэххэ дьылы көндөһүн тутан бүтэриггэр. Олохтоохтор үөрүүлэргэ үгүс. "Таас

тутуу нэһилиэкпиттэр бастагы буолар. Биригээдэ үлэтин хайгылыбыт, түргэнник уонна хааччылыһаахтык туталлар. Хара сарсыардаттан күөһө харанарыар дьылы үлэһиттэр", - дигэн ытык кырдыаһас Петр Титов санаатын үлэһиттэр. Олохтоох дьаһалта өтүтүтүн болгоһто баара тута көстөр. Үлэһиттэр олоһор, аһыар усулуобуйалара үчүтэй, бэрээдэгтээх. Түмүккэ Семен Яковлев үлэ кэмгэр бүтэргэ ситиһилиһтэхтэрин, оскуолага андара ыһытан мизобилинэ хааччылыһыны төрөһүн үлэтэ барыахтаарын эттэ.

АЙААНА.

Хадаар оскуолатын тутуута.

ҮҮТ ТУТТАРЫ - БИИР СҮРҮН ДОХУОТ

Андрей Ноговицын салайаалаах "Чурапчы" ТХПК нэһилиэгиннээх, чуолан пайыһыктаахтарга, сыллаагы үлэтин отчуоттаата уонна иһинки былаанын торумнаата. Ол курдук, муус устар 30 күнүгэр Ойулуун дьонун-сэргэтин кытта көрүстэ.

Манна Семен Яковлев элэс кыттылыһы ылла. Ону таһынан "Чурапчы" ТХПК үгүс технолог Елена Шадрина сырытта. Мунньагы баһылык Людмила Ефремова илтилэ-саралаан ылла. Мунньах саралаһыта Андрей Тимохеевич сыллаагы үлэтин-хамнаһын отчуоттаата уонна былаанын иһитиннэрдэ. Онтон быһа тардан кэпсэтэххэ, быһырыһын эдэр үлэһиттэр эһи кэлбиттэр. Россияга "Сыл бастыг кооператива" ааты ылары ситиһиттэр, пайыһыктаахтар ТХПК эстэр эбэтэр аһылаһанар эрэ түтэһиттэр өлүүлэрин ыһаллар. Үүтү быйыл, биһир кэһи аһылаһанар сыананан, 20 солк. харчыга тутуохтара. Тэя сириттэр үккүн үүтү, эти туттаран эһи дохуоттаһабыт. Онуоха хотомоһутун (билигин хонтуруул орду күүһүрбүт кэмгэр) төһө ыраастык тутастыг, ыһыл үүһүтүн хайдах харайабыт дигэн болтуруоска Андрей Ноговицын производствонь саналы сайыннарыта аһылаһын киллэрдэ. Семен Иппарионович тэя хаһаайыстыбатын таһынан, улууска ыһылаһар тутуулар, сир үлэһитин тустарынан сырдатта.

Нэһилиэгиннээх үккүн үүтү туттарыһыны, таһыһыны, сайыһыктааһыны, сүөһүнү эһи аһаһылаһы ыһылаһаста. Биһир сүрүн бөлүгүрүһүн үүт сыатын бэрэбиэркэлээһин буолла. Олохтоохтор үүт сыата сайын устата уларыта сылдырын, кыратын ыһаллар.

Ойулууннаагы ЖСПК салайааччыта Дмитрий Ефремов сыллаагы үлэтин туһунан кэпсэтэ. Түмүккэ Андрей Ноговицын: "Билигин үлэһит тэя сир дохуоттаах буоларыгар туһуланар. Бары түмкүн үлэһиттэр, хас биһирдэһит үлэһитин түмүгэр улуустууттар тэя хаһаайыстыбата сайдыа", - дигэн санаатын үлэһитинэ.

Аграфена КУЗЬМИНА

01 илүүтинээр

Бастаан Иркутскай куорат таһытар Милан дигэн тумур

Кыайыны уһансыбыттарга - Албан аат!

РАЙПОТРЕБСОЮЗТАН — УЛУУ СЭРИИГЭ

Чурапчытаары райпотребсоюзтан Ада дойдуга Улуу сэриигэр көрүнэ дыһаларыттан талыһыһа, дьоннорун-сэргэлэрин хаалыран барыт дьоммут үтүстэр. Сэриг талыһыттан эргинэ эргиллэн кэлэн Чурапчыга атыы-эрпэн сайдыытыгар үтүө суобастаахтык үлэһэбит дьоммутунан кизин туттабыт. Киһилэргэ дьиринтик сүтүрүөн туран, Улуу Кыайы 65 сылын көрсө улууспут хаһыатыгар ааттарын таһаарары насиптинэн аадабыт.

Ефремов Михаил Дмитриевич.

1924 с. Одьулуун Бабагыгар төрөөбүтэ. 1942 с. күһүнүгэр Чурапчы педучилищетын бастагы куурсун бүтэрбит. 18-таах уол дьонун кытта Кэбээһигэ көһүүгэ барбыта. Оһоо тилиэн Куокуй аһылыгыгар Борго дьон сиргэ балыкка үлэһэбитэ. 1944 с. сайын Советскай Армия кэскилтигэр сулууспалаабыта, салгыы Монголия, Кытай кыраныһаастыгар сылдьыбыт, станковой уонна зенитнай пулеметчик, сапер эбит. Михаил Дмитриевич тыһынааһар ханна, хайдах сулууспалаабытын олох кэпсээбөтө үһү. Арай туоһута 1945 с. ылбыт "Бойобуой үтүктэрэн иһин" мэтээлэ буолар. Уһун кэмгэ райпотребсоюзка бухгалтериянан, товароведаһан, содотуопкалааччынан, Бахсы сельпугун месткомун солбуллубат председателинан үтүө суобастаахтык үлэһэбитэ.

Карсанов Афанасий Терентьевич.

1921 с. Кытаанах Арыылааһар төрөөбүтэ. 13 савыттан "Комсомо́л" колхоз чилиэнэ, колхозка бухгалтериянан, Белолобская нэһилиэгин сөбүлүккөтө председателинан талыһан үлэһэбитэ. Чурапчы педучилищетын иккис куурсун бүтэрбит уолу Ийэ дойдуга көмүскэлтигэр ытырбыттары Алта ыйдаах младший командирдар курстарын бүтэрэн, отделение командира буолбута. Ол эрэри ыалдьан, ити дыһал ахсыһыга босхолоһон дойдутугар кэлбитэ.

1975 с. Арыылаах маһыһынын сөбүлүккөтө аһаһаһыттан тохтоло суох 26 сыл маһыһыттан сөбүлүккөтө. Кытаанах сельпугун 60-нус сылларга республикага, Россияга бастаабыт ситиһиитигэр кини эмэс кыттыгастаах. Кытаанах нэһилиэгин бочуоттаах граждана, Ада дойдуга сэриигин 2-с степеннээх орденынан, Кыайы, ССРС Сөбүлүккөтө куустарын албох үбүлүөһүнэй мэтээлэринэн наһараадалаабыта.

Николай Яковлевич Окочешников.

1917 с. Бахсы нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1943 с. бос ыйыгар "Саха АССР 10 сыла" колхозка счеловодтуу сылдьан Советскай Армия кэскилтигэр ытырыллыбыта. Даурия 210-с дивизия 644-с стрелковай полк 2-с батальонун 6-с ротатыгар сэриг бүтүөр дьэри сулууспалаабыта. Японияны утары сэригэ кыттыбыта. Кыайы күнүн Маньчжурияга көрсүбүтэ. 1946 с. ыам ыйыгар дойдутугар эргиллэн кэлбитэ. 41 сыл үлэ ыстаастаах. Кооперацияга 1952 сылтан барыта 35 сыл үлэһэбитэ. Потребительскай кооперация туйгуна. "Улэ ветерана", "Японияны Кыайы иһин" уонна албох үбүлүөһүнэй мэтээлэринэн, Бочуотунай грамоталарынан наһараадалаабыта.

Тимофеев Афанасий Васильевич.

1916 с. Хайхсыт нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 10-тан таһа сыл колхоз председателинан, нэһилиэк Советын председателинан үлэһэбитэ. Потребительскай кооперацияга 1965-83 сс., итинтэн 6 сыл Чу-

рапчы сельпугун кадрга солбууааччынан үлэһэбитэ. Ада дойдуга Улуу сэриигин 1-кы степеннээх орденынан, "Улэ килбизин иһин", "В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла", "Улэ ветерана" мэтээлэринэн наһараадалаабыта.

Дьячковский Д.Ф.

Сылтан нэһилиэгин Барз учаастагыттан түрүттээх. 1942 с. сэригэ ытырыллан, 1944 с. дьэри Брянский фронтта сылдьыбыта, хайыһар батальонутар зенитнай минометчик этэ. 1944 с. улаханник ыалдьан босхолоһон кэлбит. Партизлаах, сэриг кэппиттэн араас советскай-партийнай дуоһунастарга үлэһэбитэ. 1949-50 сс., 1966-71 сс. райпотребсоюз сирэй председателинан үлэһэбитэ.

Попов Егор Андреевич.

1918 с. Бахсы нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Уерэри суох. 1943 с. сэригэ ытырыллыбыта. 1-кы Украинскай фронтта 1945 с. дьэри сэриилэспитэ. Дойдугар 1946 с. эргиллэн кэлбитэ. Эргингэ 1971-87 сс. Чурапчы сельпугун председателинан, кэпп бөккөрүнэ сөбүлүккөтө, остолобуой кылаадыаһыһынан үлэһэбитэ. Ада дойдуга Улуу сэриигин 2-с степеннээх, "Кыһыл Сулус" орденнарынан, Улуу Кыайы үбүлүөһүнэй, "Улэ ветерана" мэтээлэринэн наһараадалаабыта.

Ноговицын Сергей Константинович.

1911 с. Бахсы нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Ада дойдуга Улуу сэриигин кыттыһылаага. 1-кы Гвардейскай кавалерийскай корпус 5-с кавалерийскай полк 136-с аскадронутар сэриилэспитэ. Тульскай, Московскай фронттарга Тула, Москва куораттары босхолоһтута. 1943 с. улаханник бааһыран дойдутугар тиннэн кэлбитэ. 12 сыл Толоон маһыһыһыгар сөбүлүккөтө. Потребительскай кооперация туйгуна, "Улэ ветерана", "Килбизин иһин", "В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла", "Хорсунун иһин", "Германияны Кыайы иһин", "Японияны Кыайы иһин" уонна Улуу Кыайы үбүлүөһүнэй мэтээлэринэн наһараадалаабыта.

Протодьяконов Степан Егорович.

1926 с. Алаһар нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Идэтинэн товаровед. 1944 с. сэригэ ытырыллан, Япония милитаристарын утары сэриилэһэн Кытайскай Истэһэр тийбитэ. Монгольскай Народнай Республикага 1947 с., онтон салгыы Иркутскайга, 1950 с. дьэри Советскай Армия кэскилтигэр сулууспалаабыта.

1961 с. Чурапчы сельпугун содотуопкага солбууааччынан кырбигэ уонна райпотребсоюзка араас дуоһунастарга олоһун тинэх күнүгэр дьэри үлэһэбитэ. "Японияны Кыайы иһин" уонна Кыайы үбүлүөһүнэй

мэтээлэринэн наһараадалаабыта.

Саванин Петр Прокопьевич.

1942 с. 20 саастааһар күһүнтүгү хомуурга ытырыллыбыта. 4-с Украинскай, 3-с Белорусскай фронттарга сулууспалаабыта. "Хорсунун иһин", "Бойобуой үтүктэрэн иһин", "Кенингсбери ыһыы иһин", "Германияны Кыайы иһин", Ада дойдуга Улуу сэриигин 1941-45 сс. уонна да атын албох, сэриг ветеранарыгар Кыайы үбүлүөһүнэй бэриллэр мэтээлэрдээгэ.

Дюдорев Прокопий Иванович.

1920 с. Одьулуунга төрөөбүтэ. 1941 с. бастагы хомуурга түбөһүн сэригэ атаммыта. Аатырбыт генерал-майор Доватор 2-с гвардейскай кавалерийскай корпусун састаабыгар киирсэн Волоколама таһыттан Берлингэ тийбитэ. Фронтта үс аһар сыл сылдьыбыта. 1944 с. Украинаны, Белоруссияны босхолоһтута. Советскай эргин туйгуна, Кыһыл Сулус орден уонна хас да бойобуой мэтээллэр кавалердара.

Дьячковский Афанасий Николаевич.

Сылтан нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1934 сылтан колхоз чилиэнэ. 1941 с. "Комбайн" колхозка хонуу биригэдьириһин үлэһит сылдьан сэригэ ытырыллыбыта. Бөккөр улаханник бааһырыта. 1943 с. 54-с Белорусскай гвардейскай полкага түбөһөн, Ушэкино дэриэбинэни уонна Туношник дьон куораты ыһыта ырааханник бааһыран, госпитальга эмтэнэн баран 1944 с. сааһыгар демобилизациялаабыта. Ада дойдуга Улуу сэриигин 2-с степеннээх орденынан, хас да бойобуой мэтээлэринэн наһараадалаабыта. Райпотребсоюзка үлэтин 1946 с. Сылтан атыһыһынан саралаабыта. Онтон кэлэн 40 сыл устата Чурапчы потребкооперацияга үлэһэбитэ. РФ ПК туйгуна, Саха АССР эргини үтүктээх үлэһитэ, онтон да атын албох ахсааннаах араас наһараадалар хаһаайлыһара.

Новгородов Афанасий Гаврильевич.

27 саастааһар сэригэ ытырыллан, Арҕаа фронтта аттамыта. Согуруулуу-Арҕа, Степной 4-с Украинскай фронттар суолларынан өстөөгү урускаласпытта. Польшаны босхолоһтута, Одера туораабыта, Карпат хайаларыгар сылдьыбыта. Разведчик, снайпер, гвардия старшай сержанта. Эргин систематыгар партия райкомутар инструкторды сылдьан 1955 с. кэлбитэ. Эдэрдэргэ үтүө санаалаах сүбэһит быһыытынан биллэр. Кыһыл Сулус орденнаах, үтүө мэтээллэр кавалердара, советскай кооперация туйгуна.

Турантаев Гаврил Егорович.

1922 с. Алаһар нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1942 с. көһүүгэ Эдьигэстэ балык буудугар сылдьыбыта. 1945 с. Советскай Армияга сулууспалаабыта. Япония сэриг кыттыбыта. Эргингэ 30 сыл Чыппара маһыһыһыгар атыһыһынан үлэһэбитэ. "Улэ килбизин иһин", "Японияны Кыайы иһин", "Российскай Флот 300 сыла" уонна Кыайы үбүлүөһүнэй мэтээлэринэн наһараадалаабыта.

Дьячковский Дмитрий Иванович.

1918 с. Хадаар нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Эргингэ 21 сыл, итинтэн 19 с. ыл Уорда

маһыһыһыгар атыһыһынан үлэһэбитэ. Потребительскай кооперация туйгуна, Ада дойдуга Улуу сэриигин 2-с степеннээх ордены кавалера. "Улэ ветерана" уонна Улуу Кыайы албох үбүлүөһүнэй мэтээлэринэн наһараадалаабыта.

Алексеев Константин Дмитриевич.

1915 с. Чакыр нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 485-с стрелковай полк Калининскай фронттар сэриилэспитэ. Бааһыран баран иэтистэн

ытырыллан Иркутскай уобаласка улэ фронттар сулууспалаабыта. Эргингэ 1962 сылтан атыһыһынан, Хадаар сельпугтар председателинан, Чурапчы райпотребсоюзтар экспедиторунан, ыһыһаат сөбүлүккөтө, уопайа, 13 сыл үлэһэбитэ. Потребительскай кооперация туйгуна. "Хорсунун иһин", "Германияны Кыайы иһин", "Ада дойдуга Улуу сэриигин 1941-45 сс. килбизин иһин" уонна Улуу Кыайы үбүлүөһүнэй мэтээлэринэн наһараадалаабыта.

Лебедев Ефастий Васильевич.

1914 с. Болтоно нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1943 с. Советскай Армия кэскилтигэр ытырыллыбыта. 1946 с. дойдутугар эргиллэн кэлэн, Райпотребсоюзка тутуу үлэһэбитэ. Германияны Кыайы иһин, "Японияны Кыайы иһин" уонна үбүлүөһүнэй мэтээлэринэн наһараадалаабыта.

Тимофеев Илья Иванович.

1914 с. Таатта оройуонун Дьүлэй нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1942 с. сэригэ ытырыллыбыта. Сталинград куорат көмүскэлтигэр, Курсктай Дула таһыһыһыттар кыттыһы ыһыта. Эргингэ 13 сыл үлэһэбитэ. Кыһыл Сулус 2-с степеннээх орденынан, Кыайы албох үбүлүөһүнэй мэтээлэринэн наһараадалаабыта.

Константинов Иван Тимофеевич.

1925 с. Мындаарайга төрөөбүтэ. 1944 с. бос ыйыгар Арҕаа фронтта барар бөккөр кыттыһа. Сэриг Берлин таһыһыгар түмүктэбүтэ. Сэриг кэпп салгыы сулууспалаах хаалбыта уонна 1948 с. эрэ дойдутугар эргиллэн кэлэн 1971 сылтан барыта 24 сыл устата ыһыһаат сөбүлүккөтө Мындаарай биригэстэһигэр үлэһэбитэ. Ада дойдуга Улуу сэриигин 2-с степеннээх ордена, Кыайы үбүлүөһүнэй мэтээллэр наһараадалардаах. 1973 с. Социалистическай куоталаһы Кыайыһылааһа, 11-с пятилетка ударнига бэлэһээх. Потребкооперация туйгуна, улэ ветерана, 1996 с. СР Президентин грамотатын туһуга.

Хомуйан бөккөр таһаарда:
Россия Журналистарын
союзун чилиэнэ
Герасим ПЛАТОНОВ.

Кыайыны уһансыбыттарга - Албан аам!

ИЛЬМЕНЬ КҮӨЛГЭ СЭРИИЛЭСПИТЭ

Сотору Улуу Кыайыны 65 сыла туолуутун бэлэттэхини. Саа-саадах тутан Аҕа дойдубарын көмүскээбит, бу Улуу Кыайыны уһансыбыт сэрин кыттыылаахтарын ойдуун-сааһан ааһар, кинилэр сырддык кэрэстэригэр сүүрүбэр ытык нэспит.

Билинги аҕабыт Михаил Григорьевич Васильев 1942 сыллаах сыйан иккис улахан хомуурга бөлүөккө тутан төрөөбүт-үөксөбүт. Манаа аҕабыттан араасан ытык иһин толооро фронтига аттамыта. Чуруйбуттан 700-чөөк күөгэйэр күннөргө сылдьар эдэр дьон барбыттара.

"Чурапчыттан сорохпуг сааһа, сорохпуг тыраахтарынан айланан бастаахха тийбиппит. Билгирдэлибиз дьонгон үтүктүгүн Уралга байланын кыайырга ийлибиптэр. Онуо 19-с, 20-с, 21-с, 22-с, 23-с туста кайыһар биригээлэрин тэрийэн ийилэр састаабыгар киллэрибтэр. Мин 19-с биригээдэ-түбүспүтүн. Уксэ Сибирьтөн сылдьар дьон этибит. Сахалар элбэхтэр. Халкыбы, билинги отделе-лэбильтэр 12 ийи барыта сахалар этибит. Ол ийигэр 4 ийи биер нийилээк дьонно - Илья Спирidonович Петров старший сержант, отделение командира, Василий Лазаревич Христофоров старший, миң ручной пулеметчик элбик. Саамай ыраахана киллэри сылдьып буолар. Толо-ру бойбуой таһаартаах буолар-быт. Миң ручной пулеметчик ыла-аһына 8 кг 200 грамм этэ, ону таһыан атын малларым эмнэ холбоон уонча киһи буолар. Ийин барытын илдьэ сылдьан сүүрүбүм.

Кайыһарга, ытарга үөрэтэн баран Армия фронтига ысталаа-быттара. Тохсунуу бүтүһүгэр тебасарнай вагонна хаалаан Москванан эрийдэн Калинин-скай уобалас Ильмень күөлүтүн чулас тыага тийбиз отуудулан олобулупут. Онууһу 22 күнүгэр тревоганын туруоран күөлгэ киллэрибип. Күөл мууһун хаара иһини уйар тыаа тоңмут этэ, долгун курдук тийиллэрэ. Халлаан сырдаабытын кэннэ талах арыага тохтобулупут. Күлү быһа хаардаах ардак түспүтэ. Күлүс артиллериябыт атынан соһуллан кэлбита. Күһө 10 чаас сағана салгыны айаһабылпыт, армия дьонн хайысханан Биригээдэ-састаабыты бөрөддөткөн айаһаан иһэрэ үчүгөйдик көстөрө. Сырдаан эрдэвинэ көрдөхкө күөл арҕаа өтүтүр үс туһаайыһынан баһвар уотун бу-руута көстөрө. Онуо салгылаа-тахха биэрэти кыһа 3 дөрбөннө биер быһылаа. Остөөх "Рази" самолета үрдүбүтүн көтө сыл-дыбыта. Артиллерияны сы-

аранан таспыттара эрээр хаар аһа барыта уу буолан хааһыла-нан ат да сылдьарыгар, орудон-ны соһорутар уустук быһыла-лаар. Онуо арҕаа ахсаһаары аралбыттара. Күн күөрэйэ ойуу-та нэпүө биэрэк дьэки чуһаһа-былпыт, ыраахха дьэри таранан тохтобулупут.

Остөөх обороната сылар үрдүгэр сымыр батыһа баара. Дьэртэр айахтара көстөрө. Хам-дыа дьоннор көстөн аһаһалар. Им-дэки сылдьытара, олох чу-умту элбик. Сылар алларба өтө илээһэй, үһүө өтө туруору этэ. Хаар тийбиз долгун курдук, эмнэ-рөтүн чарачылыы тийпит этэ.

1943 сыл олунуу 23 күнэ, Кыһы Армия тэрилэбитэ 25 сыла туолбут күнэ этэ. Атааһар бөлөмөннөн хайыһардарбытын устан бьарыттаабылпыт. Эмнэ-к арҕаа дьэкигэр остөөх 3 ис-требителэ сүрдээх намыһаһынан киллэ сылдьан мууска баар дьону ыталаан барбыттара. Элбэх киһини таппыттара. Автоматта-рынан, ручной пулеметтарынан ыталаан көрбүлүт даһаны хо-тулгатахпыт. Хас да төгүл эр-гийн элбэх өлүүнү-сүтүүнү таһааран баран барбыттара. Ту-та "Вперед в атаку!" хамаанда дуорайарын кытары каттаһан сылааччылар ойон турамыт ин-нибит дьэки дьулуслупут. Остөөх олох чуһаһанан баран 200-чөөк миэтэрэ хаалбытын кэннэ күтаа уоту аспыта. Тыаһы-ууһу истэр дьүүлэ-дьяа-быта суох ийилэр баар дьэки пулеметчиһин ыла-ыта би-эрэк дьэки сүүрбүтүм. Биэрэки тахсан баран дьэ мууһу көрбүтүм рогаттан ийи да орпо-тох курдук этэ. Олөн, бааһыран хан-хара тыаа хойуутук талгэ-минтэр этэ. Манан халааттаах саллааттар кыһыл мулду кур-дук буолан баран сыгалара, хаһылаа-ыһылаа сүрдээх этэ, ардыгар киһи куйахата күүрөр тыаа чакыһалара.

Кытыгыта тахсан дискабын уларыта олоордохтуна уңа ийи-бин хариыр таппыттара. Хаа-ным харса суох тыкыта. Бөрө-

бөсөмүһүн баран хаар куоһар тахсан сылдьыт. Ити бириг-мэр фашистар уонча бомбарди-ровщиктара күүгүнэн кэлэн бийиэхэ кыһамаһаа ийин дьэки көһүттэрэ. Остөөх биэрэктэн тийэн биэрбит этэ. Хоту өтүбүтүгүн харса суох ытара. Уу кытыгыгар сымара таас кэннигэр рота командира Толка-чев старшинаһын сыгалара. "Үһүө тахсыт" дьэки хаһылаан хамаандаһыра. Ийикэ взвод ко-мандира Каменев Попов дьэки саллааттынан үһүө тахсаары тынан эрдэктөрүнэ тутта ыталаа-ан түһэрибтэрэ. Сотору ийин барыт бомбардировщиктар төһөн кэлэн харса суох буомба-лаан барбыттара. Бийиһиттэн би-ир да самолет биллэбэтэр. Зе-нитка да үлээбэтэрэ. Онуо сүрдээх өр талбыттарынан сыл-дыбыттара. Калинин ийиһиһит ийин баран арыага, кыһан кил-бэки хаалбыт артиллериябы-тын үлгү буомбалаабыттар эбит.

Кыһаһык мууска сылдьан көрөн өлбүт дьону быһастары-нан арыһай арай иһирдэ көр-бүтүм. Аттыбар бомба түһэн мууһу күта курдук долгута. Ийикэ минометчиһи кытары хол-боһон, кэнилэртөн уу иһэн абы-разомыты. Сыларга сылпыт дьон, уонча ийи бийиэхэ кил-бэтирэ. Онуо дойдум дьонно Пе-тров, Христофоров баалара. Киллэри рота састаабы кэлэн илдьэ барыта. Итинтэн ыла көрсүбэтэхпит. Дойдуларыгар эрийдилэбэтэхтэрэ. Волкуһаа биер лейтенаны санатар уолу-ун ийикэ буолан соһон санаста биара буолуо дьэки баран истөх-лөһтө биер самолет ыталаан ааспыта. Ийинэ уңа атарым нийлэһин тобулу ыспыта. Уол-лум кийипин соһон салгыы бар-быта, миң олорон хаалбытым. Эр олорон баран санаста көрдүү ба-рарта кыһаһа сааһабын киллэ-рэхпитим. Бу анар ийиллэр, анар атаһар таптарбыт кийиэхэ ырахан сорук этэ. Бөрүһө кил-бэти сирим дьэки эрэй бөрөнөн соһуллантыы турбутум. Ата-х-таахтар хам-хаадыаа ситэн аһаһалара. Ийим, атаһым ыла-дыан сотору-сотору сытан иһэрим. Ийиниһи эрйдэни нөпүө күнүгэр күһө сылаары-ыр тыһыны эрө санаста буолу-тум. Госпиталга 87 хонукка сы-тан, эмтэнэн баран ийикэ груста-лаах ийиллэрт буолан 1943 сыл бөс ыйыгар дойдубар килби-тим", - дьэки бийлэи ахтылгыгар

суруйбутугун уларытыгыта су-ох кыллэрдим.

Аҕабыт 19-с оһуобай хайыһар биригээдэтигэр түбөһөн Ильмень күөлгө хайдах сэриилэспитин туһунан ахты-тылар кэннигэр сырдатан суруй-бут уонна карта оңорбут. Аҕа дойдутун көмүскээһингэ хор-сунуу сэриилэспитин туһулу-ур наһараадалара. Аҕа дойду сэ-риитин 1 степеннээх ордена, "За отвагу", "1941-1945 гг. Герман-ны кыайыһынын", "Аҕа дойду сэ-риитин кэригэр киллэһиннээх үлэтин иһин", Кыайы 20, 25, 30, 40 сылларын бэлэттээһингэ аналлаах үбүлүөйдөх мэтээл-лэр уонна знактар.

Сэрин кыттыылааһын быһаһыттан бу олохтон барыар дьэри чыһаа-бачууна сылдьы-быта. Биер ийи бэлэтигэр ба-ар-очкону кыайытык-хонпу-тум, хорсунуу сэриилэспитим дьэки кэлсэмнэ буолар. Уопсай-ынан ити темаҕа кэлсэтири сөччө сөбүлэбэт быһылааһа.

Онтон ологон сула маньык. Аҕабыт 1921 сыллаахха Болтуур кийиллэрт дьадыны бааһынай кэргэнигэр төрөөбүт. Алта биер-гэ төрөөбүттэриттэн кини соһтох уол этэ. Оро сааһа Мөһкүүдэ ааспыт 1938 сылла-ахха оскуолаттан бүтэн улахан дьону ааһарга, суруйарга үөрөт-пит. 1939 сылтан Димитров ааты-нан колхозка суотчутунан үлэ-тин саралаабыт. Дьоккуускайга 6 ыйдаах тыа хаһаайыстыбатын салайар кадрларын бөлөмнөй оскуолаҕа үөрэммит. Онтон кол-хоз председателинэн, килин бодонсүйбүт Ленин аатынан колхозка ревизионнай комиссия председателинэн үлээбэти. Тыа хаһаайыстыбатын салаа-тыгар кыра да, улахан да дуоһуна-тарга төһө күүһэ кыайарынан үтүө суобастаахтык үлээһэн ба-ран 1976 сыллаахха пенсияҕа тахсыбыта.

1945 сыллаахха бастаһы кэр-гэни сэригэ баран өлбүт буй-ун олоһотун Елизавета Васи-льева Меустроеваны кэргэн ыл-быта. Мин уонна балтым Зоя төрөөбүлүт. Ийибит эрдэ ыла-рыһах буолан 35 сааһыгар 1952 сыллаахха өлбүтэ. Адам ийибин кэригэстэн суос-сорогох, хараҕа суох эһэбин Павлов Василий Савиһы ийиллэрт дьэкилэри-гэр бараары ыһаһыттан ыһаһа-ка бэйэбитигэр илдьэ олорон көмүс уңуоһун туһуута.

1953 сыллаахха Волоноттон

төрүттээх Слепцова Елена Алек-сеевнаныһын ыал буолбуттара. 4 орду төрөтөн ийгэн-улаатыһа-ран үлэһит, ыал-дьон оңорто-обуттара. Бастаһы уоллара Юрий хомолтолохтох олохтон туораабыта. Ийибит баһыһа, оро санаторийыгар санатарканан үлээһэн 1975 сыллаахха пен-сияҕа тахсыбыта.

Аҕабыт ийикэ кэргэнигэр сым-наһа, истиг баһыһынан, кэнэ санаатынан таһан, ийилээхтик-эйлээхтик олорбута. Бастаһы кэргэни үчүгэй хаһаайка дьон истиг-иһирэх тыһынан суруй-бут. Ийикэ кэргэни кытары 35 сыл устата олорон ийиллэн ытык-мааны, сис ыла буолу-ттара.

Колхоз, совхоз үлэтэ-хам-наһа үчүгэй буоларын туһулар муннаһтарга тыл этэрэ. Сүрдээ-х грамотнай суруксуг этэ. Орой-уон, республика хаһааттарыгар ыстатыһалара бөһөттөнэллэрэ. Мөһдүн ыраастык, акуратнай-дык таһтара, чэбэр-ыраас этэ. Араас салайар дуоһунастарга үлэһитирэр үлэһит дьону сы-наһыра, убаастаһа, кыһалар-гэ көһөлөһө, сүбөлүгэр-амалы-ра.

Төрөөбүт-үөксөбүт Мөһ-күүдэтин мөһдүн ахтара, ай-ыһаһынан наһаа сөбүлүүрө. Күһүн, саас бултуу барара, сай-ын дьыа-кэргэниһин сир аһыгар сылдьара.

Аҕаһа ийибит бу орто дой-дута үчүгөйдик, дьон сизиринэн олороннор элбэх сизн көрөр үөрүүтүн бэлэниэр аҕабыт 1988 сыллаахха, ийибит 1995 сылла-ахха олохтон туораабыттара. Кыһилэр олохторун ороһоро, си-эннэрэ салгыһалар.

Оролорун ааттарыттан улахан кыһа Екатерина ВАСИЛЬЕВА.

ОЛОРБУТ ОЛОБУНАН КИЭН ТУТТАБЫТ

Таайым Василий Сергеевич Лыткин РСФСР үөрөһирит-тин туйгуна, РСФСР тыатын хаһаайы-стыбатын туйгуна, Саха Республикатын норуотун хаһаайы-стыбатын үтүөлөөх үлэһитэ, Аҕа дойду сэриитин I-кы степеннээх орденын кавалера.

Киэи 1920 сылла-ахха сэттиннэ 19 күнүгэр Алаҕар нэһилигин Кыатта-ма алаһыгар күн си-рин көрбүтэ. Ийикэ Дарий Иннокентьевна, Василий Сергеевич аҕаһынан Лыткин Сергей Иннокентьевич-тын биэрэ төрөөбүттэр. Барыта тохсуу этилэр, эхэ-бит, эһэбит 105-с сааастарын туолан баран өлбүттэрэ. Оро саастыт адыһыдэрибит, таайдарбыт истиг таптал-дарылар утуттанан туох да кыһаһыны билбөккө аас-пыта. Таайым дьонутар соһтох оро этэ. Онуо да буолуо адыһыдэригэр, таайдарыгар, эбэтигэр, эһэтигэр наһаа мааны этэ. Санастыһаан Ирина Степановнаһын 1942 сыллаахха олунуу 3 күнүгэр ыал буолбуттара. Санастыһаан өлө бөрөнү үлээбэти ийи. 1940 сылла-

ахха Чурапчы прокуратуратын секретарынан, нарсуд секретарынан, Чурапчы сельсоветын секретарынан, председателинэн, сэрин кэнэтигэн налоговай аген-сийан, Алаҕар дьэсэдьын нэһоньэтигэн, Алаҕар оскуо-лын библиотеканын үлэһин олорон пенсияҕа тахсы-быта. Сүрдээх муударай, өйдөөх дьахтар этэ. Таайым Чурапчы педучилищетын 1942 сыллаахха бүтэрибэ. Бүтэрибэ, Амма пройонутар Оньуус оскуолатыгар учууталынан аһаһалар. Мантан таайым Амма ыччат-тарынан кытта Ийэ дойду көмүскэллэр барар буолбута. Малыра полковой оскуолаһа бүтэри, младшай сержант званилаах 306-с стрелковой дивизияҕа станко-вой пулемет командирьнан фронтта атаарыллыбыта. III-с Украинской фронттаастарын састаабыгар ийирон Харыков куорат туһаайыһынан Николаев куоратка дьэри остөөү үүрүбүтэ. Ол кыһаһа көрүспүтүгэр Дьэригэр дьэрибэти ийин остөөү утары алта күнээх кыргыһыта ырааханык бааһыран госпиталга кил-бэти. Үтүөрөн баран 1944 сыл сайыһыгар Белоруссия-ны бөсхөлүү кыргыһылаах кыттыбыта. Гомель ку-орат таһыгар иккитин бааһыран, госпиталга эмтэ-минтэ. Онтон 1944 сыл бүтүүтэ Варшаваны бөсхө-лоһуһа кыттыбыта. 1945 сыл олунуута баһаарыла-лаах кыһан көрүһүгэ бөлөмнөнэллэр. Оччолорго I-кы Белорусский фронт командующайа маршал Жуков этэ. Муус устар 16 күнүн самолеттар остөөх дьэки суб-успуттара. Остөөх ийиниһи кэрбэтигэ үлгү охсуллубута. Муус устар 30 күнүгэр Берлин туһаайыһынан куорат ийин кыргыһыта таайым үсүһүн бааһырыта, ийинэ

гыһан Кыайы күнүн байыаннай госпиталыга сытан көрсүбүтэ. Кыайы кэннигэн оккупационнай сэрин састаабыгар киллэн Берлин куорат тас өттүгэр рота старшинаһынан сулуусталаабыта.

1946 сыл ахсынныһыгар Берлингэн демобилиза-циланан дойдутугар эрийдэн кэлбэти. Сэринтэн сержант званилаах, "За боевые заслуги", "За освобождение Варшавы", "За освобождение Праги", "За взятие Берлина" бойбуой мэтээллэрдэх эрийдэти. Сэри-иттэн килбит хорсун буйуун эйэлээх ологон Алаҕар сэтэ кыһаһа оскуолатыгар учууталынан сарлаа-быта уонна кэнэ сылларга завуһуһан, директорьнан үлээбэти. 1958 сылтан Калинин аатынан колхоз сол-буйар председателинэн, 1961-1963 сс. Эрийдэ Эристи-ин аатынан бодонсүйбүт колхоз солбуйар председате-лиинэн, 1965 сыл кулун тутар ыйтан 1973 сыл алтын-ыга дьэри Бахсы нэһилигин Карл Маркс аатынан сов-хоз председателинэн үлээбэти. Салгыы сельсовет председателинэн, идэлээх союзтар оройуоннааһы ко-митеттарынын председателинэн үлээһэн 1980 сыллаахха бочуоттаах сыннаһаһа тахсыбыта. Сэринтэн эрийдэ кэлэн биэс уол орду улаатыһанан, үөрэхтэн, үлэһит оңортоон биллэһин кили ологон сизирээр, хос си-эннэрэ салгыһалар. Таайым күн сириттэн барыар дьэ-ри туох баар аймахтарыгар, күүс-көмө, тирэх буола олорбута. Кили бэйгэ да ис-ийиттэн сырдык, ыраас дууһалаах этэ. Куруук дьонун -сэргэтин туһунан кэл-си, сырдатта сылдьар үтүө үгэстэрэ. Бийиһи таайы-тын өрүү ахтабыт - саныһыт, кили олорбут олоһунан кили туттабыт.

Екатерина ЕГОРОВА

РАСПОРЯЖЕНИЕ

от 28 апреля 2010 г.

О проведении конкурса на составление эмблемы XIX

Спартакиады по национальным видам спорта "Игры Манчаары" 2013 года.
1. Провести конкурс на составление эмблемы XIX Спартакиады по национальным видам спорта "Игры Манчаары", проводимой в 2013 году в с. Чурапча, Чурапчинского улуса.
2. Утвердить Положение о конкурсе на эмблему XIX Спартакиады по национальным видам спорта "Игры Манчаары" (приложение №1).
3. Для проведения конкурса создать рабочую комиссию в составе:
Сарыдаев С.А. ил. главы муниципального образования "Чурапчинский улус (район)", председа-

тель.
Члены: Гуляев В.В. – председатель улусного Совета муниципального образования "Чурапчинский улус (район)", заместитель председателя организационного комитета по подготовке и проведению XIX Спартакиады по национальным видам спорта "Игры Манчаары" в 2013 году в с. Чурапча (по согласованию).
Кириллин А.М. – заместитель главы муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" по взаимодействию с Океанскими ИИ. глава муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" (по согласованию).
Попов Е.В. – начальник управления по информационно-правовому обеспечению и развитию законод.

Игнатьев М.С. – главный специалист по физической культуре и спорту администрации муниципального образования "Чурапчинский улус (район)".
Готовцев И.И. – ректор ФГОУ ВПО ЧИФКИС (по согласованию).
Гуляев Н.Н. – директор ГОУ ЧРСОИИ им. Д.П. Коркина (по согласованию).
Попов Д.Д. – начальник улусного управления культуры.
Захаров А.А. – редактор – директор РИО "Сага олох" (по согласованию).
Турапчиева Г.Г. – директор музея истории и этнографии им. А.А. Саввина (по согласованию).

С.И. ЯКОВЛЕВ, глава муниципального образования.

Приложение №1 к распоряжению главы муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" от 28 апреля 2010 года.

Положение о конкурсе на эмблему

XIX Спартакиады по национальным видам спорта "Игры Манчаары", проводимой в с. Чурапча, Чурапчинского улуса (района) в 2013 году.

1. Общие положения.
1.1. Конкурс на эмблему XIX Спартакиады по национальным видам спорта "Игры Манчаары" (далее - Конкурс) проводится администрацией муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" и организационным комитетом по подготовке и проведению XIX Спартакиады по национальным видам спорта "Игры Манчаары" муниципального образования "Чурапчинский улус (район)".

1.2. Организация Конкурса возложена на председателя конкурсной комиссии, на заместителя главы муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" по социальным вопросам Сарыдаева С.А.

1.3. Цель конкурса - разработка эмблемы (далее - проект эмблемы) для дальнейшего использования ее в качестве символа XIX Спартакиады по национальным видам спорта "Игры Манчаары", проводимой в Чурапчинском улусе (районе).

1.4. Участниками конкурса могут быть авторы и авторы коллективные. Рассмотрению принимаются индивидуальные и коллективные проекты эмблемы.

1.5. На конкурс представляется самостоятельно выполненный проект эмблемы.

1.6. Руководство Конкурсом осуществляет конкурсная комиссия, утвержденная распоряжением главы муниципального образования "Чурапчинский улус (район)".

2. Требования к разработке проекта эмблемы.
2.1. При разработке проекта эмблемы автору (авторам) необходимо руководствоваться идеей преемственности Спартакиады по национальным видам спорта "Игры Манчаары", особенностей Чурапчинского улуса, стремиться к конкретному, выразительному и оригинальному воплощению замысла.

2.2. Эскиз эмблемы должен разрабатываться с учетом дальнейшего ее восприятия в различных материалах и технике.

2.3. Не допускается включение в проект эмблемы изображений эмблем и элементов (или их фрагментов) других организаций, а также знаков различия и знаков отличия.

3. Сроки проведения конкурса.
3.1. Конкурс проводится с 20 апреля по 30 мая, 2010 года. Все работы, поступившие на конкурс, представляются для просмотра членам конкурсной комиссии.
3.2. Лучшие работы отбираются для выбора и утверждения окончательного художественного решения и определения победителя.

4. Профессиональные требования к конкурсным работам.
В представленных на конкурс материалах должны содержаться:
- графическая эмблема;
- текстовое решение (полное наименование XIX Спартакиады по национальным видам спорта "Игры Манчаары") с указанием выбранных шрифтов;
- цветное решение с указанием выбранных цветов;
- черно-белое решение.

5. Порядок представления и рассмотрения конкурсных работ.
5.1. На конкурс представляются материалы в печатном и электронном виде, выполненные в одной из типовых компьютерных программ (Adobe Photoshop, Corel Draw), а также сведения об авторе (авторах) в произвольной форме с указанием их координат. Работы на CD и бумажных носителях направляются по адресу администрации муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" 678670 Чурапчинский улус, с. Чурапча, ул. Ленина, 41 или по e-mail: Churapchinfo@yandex.ru. Отправление, полученное по почте, регистрируется в течение пяти дней после истечения указанного срока приема на основе даты, указанной на почтовом штемпеле.

5.2. Конкурс проводится на условиях открытого состязания. Все представленные и указанные сроки работы поступают на рассмотрение комиссии.

5.3. При подаче проекта эмблемы в конкурсную комиссию автор (авторы) представляют заявку произвольной формы. К заявке прилагается эскиз эмблемы в электронном виде (CD-диск) и на листе стандартного размера (формат А4). В случае если работа выполнена авторами коллективным, а также указывается сведения о каждом участнике творческого коллектива.

5.4. В случае если из представленных работ не будут удовлетворены требованиям и критериям конкурса, комиссия имеет право вынести решение о продлении конкурса.

6. Награждение победителей.
Победитель конкурса награждается дипломом и денежной премией в размере 10000 руб. Информацию об авторе победившей эмблемы размещается на Интернет-сайте МО "Чурапчинский улус (район)" и в улусной газете "Сага олох".
7. Контакты и дополнительная информация.
Подробную информацию можно получить по телефону 41-184, 41-163. Дополнительная информация на Интернет-сайте.

О создании территориальной трехсторонней комиссии по урегулированию социально-трудовых отношений

В целях реализации основных направлений государственной политики в области социального партнерства в сфере труда путем координации деятельности предприятий и организаций, обеспечения безопасных и нормальных условий труда работников предприятий и организаций, расположенных на территории муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" руководствуясь ст. 35 Трудового Кодекса Российской Федерации и решением улусного (районного) Совета муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" от 28 апреля 2010 г. № 311, распоряжаюсь:

1. Образовать трехстороннюю комиссию по урегулированию социально-трудовых отношений в составе:

- от администрации муниципального образования "Чурапчинский улус (район)":
Лоскин М.И. – первый заместитель главы муниципального образования.
Низовкин С.И. – главный специалист по охране труда.
Монастырев В.М. – руководитель службы по управлению персоналом.
Попов Е.В. – начальник юридического отдела.
Дьяченко А.В. – главный специалист управления экономического развития.

- от улусного объединения профсоюзов:
Давыдов Е.И. – председатель территориальной профсоюзной организации работников образования, председатель координационного совета межотраслевых профсоюзов Чурапчинского улуса, координатор.

Попов У.Д. – председатель профсоюза работников здравоохранения.
Ореховская Е.Е. – председатель профсоюза работников государственной службы.
Синдеев В.Д. – председатель улусного комитета профсоюза работников ЖКХ.
Кузнецова А.П. – председатель улусного комитета профсоюза работников АПК.

- от районного объединения работодателей:
Чичиных О.С. – генеральный директор ОАО "Дороги Чурапча".
Коркин А.И. – главный врач Чурапчинской центральной районной больницы.
Захаров А.А. – директор ООО "Чурапчстрой".
Саввин Е.И. – директор Чурапчинского филиала ГУП "ЖКХ РС(Я)".
Христофоров В.С. – начальник управления Пенсионного фонда улуса.

2. Назначить Лоскина М.И. первого заместителя главы муниципального образования, координатором улусной трехсторонней комиссии по урегулированию социально-трудовых отношений.

3. Обязать комиссию (Лоскин М.И.) организовать работу в соответствии Положением об улусной трехсторонней комиссии по урегулированию социально-трудовых отношений.

4. Контроль исполнения данного распоряжения оставляю за собой.

С.И. ЯКОВЛЕВ, глава муниципального образования.

МАХТАНАБЫТ

Бу дьыл ыам ыйын 3 күнүгэр таптыыр көргөсөм, арабыт Сивцев Егор Николаевич орто дойдуттан букатынаахтык барбыта 40 хонутун туолта.

Улуспут хаһыатын өнгөү биһиги арабытын уһун ыарахан ырыгыттан ис сүрөхтэригэр кыһаллан эмтэбиг, өйөбүл буолбут аймахтарбытыгар – Т.П.Степанова, Н.Е.Торговкина, И.А.Павлова, быраастар В.А.Голубева, М.А.Попова, Л.Н.Сивцева, Н.Н.Кузнецова, улуустаагы киин балыһа хирургическай отделениетын үлэтиригэр бука барыларыгар дириэ махталбытын тирдэбиг.

Махтанабыт кыһаллаах күнэригитигэр бары өттүнэн күүс-көмө, тирэх буолбут арабыт биригэ төрөөбүт бырааттарыгар М.Н.Сивцев, В.Н.Сивцев, кыһытыгыгар А.И.Сивцева, С.П.Сивцева, ийэлэригитигэр Е.Г.Гуляева, Н.Н.Кардашевскайга, убайдарбытыгар Г.П.Кардашевскайга, М.П.Кардашевскайга, эдьүүс-дэрибигитигэр С.П.Пудова, М.Н.Гуляева, Т.Н.Алексеева, биригэ төрөөбүттэргэр Г.П.Васильева, Е.П.Гуляева, Н.П.Гуляева, күтүһүгэр Б.Д.Васильева, кыһытыгыгар Д.Н.Гуляева, үтүө санаалаах Г.И.Филиппова, Д.П.Филиппова, Е.А.Постникова, Р.А.Захарова, улуус даһалататын коллегиятыгар, араас сылларга улуус даһалататыгар биригэ үлэһэбит доһотторбор, истинник саныыр табаарыстарыгыгар Е.Н.Башаринга, А.К.Сивцевка, Е.С.Дьячковага, А.П.Аржанкова, А.В.Смирнова, Е.И. Г.Н.Саввинкага, Е.В. А.Е.Лукинецкага, О.И. С.С.Окочениковтарга, ыкса ыалларбытыгар Л.Е. С.С.Слепцовтарга, А.Н. М.П. Флегонтовтарга, Дьоккуускайга озорор бука бары аймахтарбытыгар, дьүөгэлэрбор Е.Е.Окороковага, Т.А.Собакинага, Л.Е.Кирилинага, Л.Н.Егоровага, "Күөх Тумул" туйло бука бары олохтохторугар уонна хаһан баярар үөрүүбүтүн, хомолтобутун тэппэ үлэһэстэр биһиги дьон көргөн эриллэх доһотторбутар – оскуолага биригэ үөрөмүст табаарыстарытыгар, кыһытыгар дьон көргөтөрүгэр.

Күндү кыһытыгыттан тийэх суолутар атаарбытыгар көмөлөспүт, ой-санаа салдабыт улууспут салайааччыларыгар В.В.Гуляева, С.И.Яковлева, оройуон Сэбиэтин депутаттарыгар, тыйа хаһаайыстыбатын управлениетын коллективтарыгар, бука бары аймахтарбытыгар, табаарыстарытыгар, ыкса ыалларбытыгар, арабытын ахтан-саһан, хаһан көрсөн барбыт дьонго махталбыт мунура суох.

Баһарабыт барытыгыгар хаһан-хаһык доруобуулаах, үлэ, үөрэх ситиһиннэри, дьоллох-соргулаах олох!
Кэргэн, оҕолор.

СР "РОСПОТРЕБНАДЗОР" УПРАВЛЕНИЕМ ТААТА ОРОЙУОН ЧУРАПЧЫТААБЫ БЭРЭСТЭВИНТАЛЭСТИВЭТЭ ВЫБААРА:

2009 с. баларын ыйын 24 күнүгэр "Сага олох" хаһыакка РФ Правадистыгытын 584-с №-дөх уураарын "Правила представления уведомлений о начале осуществления отдельных видов предпринимательской деятельности и учета указанных уведомлений" быһааран суруйан турарбыт.

Ол курдук, 2009 с. үлэһэри сана сарылар предпринимателлэр илэһэстэригэр регистрациялар аһан баран, хобу-таһына суох "Роспотребнадзор" Чурапчытаагы бэрэстэвигэ-лэстэвигитигэр ийиттигэрин-биллэрин (уведомление) ийиттигэр ийиттигэстэр. Уһа ыһылар быраабыгар олуктан, юридическай сирэйгэр уонна предпринимателлэр илэһэстэригэр регистрация аһан баран манан документтары "Роспотребнадзор" аһар абыһиэстэстэр.

- Юридическай сирэй эбэтэр предприниматель, бир калом государственнай реестрге көрбүтүн туһунан ыһыкка куопуула-тык;

- ИИИ уһуна ОРТН куопууларыгар.

Уведомление "Роспотребнадзор" быһаатыгар икки экзем-плярдан толорулар. Манан экземпляртар уведомление ты-лоууга туһаанаах кэли оһолулар.

2010 с. 1-кы кварталын түмүгүнэн 10 эрэ предприниматель-туһаанаах уведомление тыһырт. Ол аата предпринимател-лэр РФ "О защите прав юридических лиц и индивидуальных

предпринимателей при осуществлении государственного кон-троля (надзора) и муниципального контроля" дик ааттаах сосу-куну туһуһуна ийиттэр. Бу сосуку И-с эстатыгытыгар ыһы-лараран:

- юридическай сирэйгэр, индивидуальнай предпринимател-лар (ИП) предпринимательство хаһык көрүгүнэн дьарыкта-наларыг туһаанаах органга биллэрэр-ийиттигэр абыһиэстэстэр;

- юридическай сирэй эбэтэр предприниматель илэһэстэ-литта туһан баран, үлэтин сарылар илэһэстэ Чурапчытаагы предпринимательство уведомление ийиттигэстэстэр;

- эрэ үлэтин сирэйгэр юридическай сирэй уонна ИИИ манан сирэйгэ ийиттигэр сурутууна биллэрэстэстэр;

- үлэтиг аһырыга уларыдыгыт;

- элэрер сирэ уларыдыгыт;

- тороһа реорганизация бардыгар.

Уһа этилэр сирэйгэ ийиттигэр бир калом государственнай реестрге уларыгыт ийиттигэр күнүн 10 хонуту аһаахка эрэ тыһырттыгыт.

Туһуһуна быһаардыкка, сана юридическай сирэй эбэтэр предприниматель булар биллэригэр дьон илэһэстэриг органга регистрация аһан баран "Роспотребнадзор" уведомление тыһырт абыһиэстэстэр.

Биһиги адырыгыт: Чурапчы ийиттигэр, Карл Маркс аа-тыһы уулусса, 3-с "а" №-ро. Телефон: 41-272.

ЕИПОНОВ

БИЛЛЭРИИЛЭР

Продаю "Судзуки-Экзюдо" 1995 г.а в отличном состоянии, б/п по Якутии. Обращаться по тел: МТС-290-99-44.

Мастерская по ремонту, чистке и покраске обуви. Тел: 8914-298-10-00.

Кеберен ыларга 7х8 дьон уонна чэпчэи сыанага саватык холодильник атыаһанар. Тел: 27-326, 8984-109-97-93.

Чурапчытаагы ратуһаанай сөгө аһыһына. Тел: 44-069, 8914-102-19-49.

Продается 2-комнатная квартира в центре с. Чурапча. Тел: 8914-220-13-29.

Алтыраа Бостыккэ "Ирбикэ", вертоленна дьон сөбүтөр сыанага ийи-бит, адыбыт. Сирдүү ийиһэстэри Вөгүнүгэр тоһууан ыһыт. Биллэр тел: МТС-270-56-70.

2002 сыллаах "Жигули-07" 65 тыһ. сомм атыаһылыт, сүүрүүтэ-35 тыһ. Тел: МТС-270-56-70.

Учугуй туруктаах 2002 сыллаах УАЗ-микровантас атыаһанар. Тел: 8914-268-40-84, 8984-104-05-12.

Ремонт телевизоров, бытовой техники. Тел: 8914-220-48-38. Ритуальные услуги, венки, оградка. Тел: 41-377.

Туһуһуна сымдыгыт: Sony Ericsson S-302 телефону атыаһылыт. Тел: 8914-268-47-99.

"Сага олох" РИХГУ кыһааһыгэр бухгалтер дьуһуһуһулар уопуттаах, эр сыһа үлэһит барылаах үлэһитэ наадылар. Биллэр тел: 8914-266-47-99, 8914-235-28-75.

Администрация МО "Чурапчинский улус" Чурпчинского улуса Республики Саха (Якутия)

РАСПОРЯЖЕНИЕ

О чествовании ветеранов тыла и ВОВ

В целях организации проведения 65-летнего юбилея Победы в Великой Отечественной войне в селе Чурапча, распоряжаюсь:

1. Всем предприятиям, организациям провести чествование своих ветеранов тыла, ВОВ, переселен-цев, детей ветеранов ВОВ.

2. Вручить в торжественной обстановке юбилей-ные знаки, медали Республики Саха (Якутия).

3. Обеспечить транспортом 8 мая в 15:00ч. на торжественное мероприятие, посвященное к 65-ле-тию в Великой Отечественной войне в ДК «Айыл-пы», 9 мая в 14:00 ч. на парад Победы (пл. Ленина).

4. Контроль за исполнением данного распоряже-ния оставляю за собой.

И.О.ОКОНЕШНИКОВ
глава МО "Чурапчинский улус".

Кредитный потребительский кооператив граждан "ЭРЭЛ"

ВКЛАДЫ до 48% годовых
Наш адрес:
с. Чурапча, ул. Карла Маркса 21 "б"
(здание рынка "Боотур")

Телефон: 42-909, 8914-105-81-11.

Хаймат бичээксэ бариллал графика: 16 ч 00 м. Бичээксэ бариллинэ: 16 ч 00 м. "Сона олох" редакционной-издательской халбоһуука 05.05.2010 с. офсетка бичээтэннэ.
Аадырыһа: 678670. Мүрөөл сэл. Кара Маркеев, 26 "а". Индекс: 54907. Хаймат нэдэлэһэ үстэ. оптууриниуука, нэпирэстэ уонна субүтүтэ тахса.